Veterum scriptorum de Demosthene iudicia.

Collegit et disposuit Gustavus Simchen, Dr. phil.

Pars prima. Sermonis virtutes et vitia.

A. Testimonia scriptorum Graecorum.

(E programmate a. MCMIX continuatum.)

μέτρον: **135.** Dion. Hal. Dem. c. 50: *οὐ γὰρ ἔστι λέξις οὐδεμία Δημοσθένους ἥτις οὐκ ἐμπεριείληφε ῥυθμοὺς καὶ μέτρα, τὰ μὲν ἀπηρτισμένα καὶ τέλεια, τὰ δ' ἀτελῆ, τοιαύτην ἐπιπλοκὴν ἔχοντα ἐν ἀλλήλοις καὶ οὕτως συνηρμοσμένα, ὥστε μὴ δῆλον εἶναι, ὅτι ἐστὶ μέτρα.* — **136.** Longinus prol. in Hephaestionis ench. 3 (p. 82 Consbr.): *εὕροι γοῦν ἄν τις παρὰ Δημοσθένει τῷ ῥήτορι στίχον ἡρωϊκὸν κεκρυμμένον, ὃς ἐδυνήθη λαθεῖν διὰ τὸ πεζὴν οὖσαν τὴν προφορὰν συναρπάσαι τῷ λόγῳ τὴν ἀκοήν· φησὶ γοῦν·*

Τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἐλάτειαν
ἦλθε Φίλιππος

στίχος ἐστὶν ἡρῷος· ἀλλὰ μὴν καὶ Ἰωνικόν, ὅταν λέγῃ

Πολλῶν δὲ λογῶν καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν. — **137.** Choeroboscus in Heph. ench. (82), p. 178 Consbr.: *ὅθεν καὶ παρὰ Δημοσθένει, ἐστὶν εὑρεῖν μέτρα, ἰάμβους μὲν συνεχῶς οἷον·*

δῆλον γὰρ ἔστι τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι·
ἀλλὰ καὶ ἡρωϊκὸν στίχον οἷον·
τὸν γὰρ ἐν Ἀμφίσσῃ πόλεμον, δι' ὃν εἰς Ἐλάτειαν·
ἀλλὰ καὶ ἰωνικὸν ἀπὸ μείζονος παρὰ τῷ αὐτῷ·
πολλῶν δὲ λόγων καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν. — **137*a*.** App. rhetor. ad Heph. p. 338 Consbr.: *οἱ τετρασύλλαβοι· ἰστέον δὲ ὅτι τούτοις οἱ μετρικοὶ οὐ χρῶνται, ἀλλ' οἱ καταλογάδην γράψαντες, Δημοσθένης, Γρηγόριος ὁ θεολόγος καὶ οἱ λοιποὶ ῥήτορες.* — **138.** Lucianus Dem. enc. 8: *πολλάκις δὲ μετὰ τοῦ Δημοσθένους καὶ μέτρα κώλων καὶ ῥυθμοὶ καὶ βάσεις οὐκ ἔξω τῆς ποιητικῆς ἡδονῆς ἐκβιβάζουσιν.* — **139.** Syrianus I, p. 29 *R.*: *πολλοὺς γοῦν παρὰ τῷ Ἰσοκράτει καὶ μάλιστα παρὰ Δημοσθένει λανθάνοντας ἰάμβους τε καὶ χωλιάμβους ἔστιν εὑρεῖν διὰ τὴν ἐναρμόνιον συνθήκην τῶν λέξεων.* — **140.** Anon. *Σχολ. εἰς ἰδ.* VII, p. 934 *W.*: *πολλὰ διὰ τοῦτο τῶν μέτρων συμβέβηκεν ἀποκρύπτεσθαι ἐν τῇ κατὰ πεζὸν ῥήσει, ὡς παρὰ Δημοσθένει· τὸν γὰρ . . . Ἐλάτειαν* (cf. 137) *στίχος ἐστίν, ὃς ἠδυνήθη λαθεῖν διὰ τὸ πεζῆς οὔσης τῆς προφορᾶς συνηρπάσθαι τῷ λόγῳ τὴν ἀκοήν.* — **141.** Anon. *Σχολ. εἰς ἰδ.* VII, p. 1046 *W.*: *ὥστε ἰαμβόκροτά τε εἶναί τινα πολλὰ καὶ ἐφθημιμερῆ καὶ ἀκροτελεύτια ἅπερ παρά τε Ἰσοκράτει καὶ Δημοσθένει φαίνονται πάμπολλα τοῖς ἀκριβῶς ἐπισκοπουμένοις, ἡμεῖς δὲ διεξιόντες τοὺς λόγους πλῆθος ἰάμβων ἐσημειωσάμεθα.* — v. 100. 209. 218.

μικτός: **142.** Dion. Hal. Dem. 8: *τοιαύτην δὴ καταλαβὼν τὴν πολιτικὴν λέξιν ὁ Δημοσθένης οὕτω κεκινημένην ποικίλως καὶ τηλικούτοις ἐπεισελθὼν*

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἀνδράσιν ἑνὸς μὲν οὐθενὸς ἠξίωσε γενέσθαι ζηλωτὴς οὔτε χαρακτῆρος οὔτε ἀνδρός, ἡμιέργους τινὰς ἅπαντας οἰομένους εἶναι καὶ ἀτελεῖς, ἐξ ἁπάντων δ' αὐτῶν ὅσα κράτιστα καὶ χρησιμώτατα ἦν ἐκλεγόμενος συνύφαινε καὶ μίαν ἐκ πολλῶν διάλεκτον ἀπετέλει, μεγαλοπρεπῆ λιτήν, περιττὴν ἀπέριττον, ἐξηλλαγμένην συνήθη, πανηγυρικὴν ἀληθινήν, αὐστηρὰν ἱλαράν, σύντονον ἀνειμένην, ἡδεῖαν πικράν, ἠθικὴν παθητικήν, οὐδὲν διαλλάττουσαν τοῦ μεμυθευμένου παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ποιηταῖς Πρωτέως, ὃς ἅπασαν ἰδέαν μορφῆς ἀμογητὶ μετελάμβανεν (inde Schol. Demosth. XXI, p. 551, 6 *Di.*). . . . ἐγὼ μὲν ⟨δὴ⟩ τοιαύτην τινὰ δόξαν ὑπὲρ τῆς Δημοσθένους λέξεως ἔχω καὶ χαρακτῆρα τοῦτον ἀποδίδωμι αὐτῷ τὸν ἐξ ἁπάσης μικτὸν ἰδέας. — **143.** Dion. Hal. Dem. c. 43: δεδειγμένης δή μοι τῆς αἱρέσεως τοῦ ῥήτορος ταύτης ἤδη τις παρ' ἑαυτῷ σκοπείτω τὰ λεχθέντα, ὅτι τοιαῦτ' ἐστίν, ἐνθυμούμενος μὲν ὅσα σεμνῶς κατεσκεύασται τῷ ἀνδρὶ καὶ αὐστηρῶς καὶ ἀξιωματικῶς, ἐνθυμούμενος δὲ ὅσα τερπνῶς καὶ ἡδέως. εἰ δὲ κἀνταῦθα δόξει τι δεῖν [ἡ πίστις] ἀποδείξεως, ὅν τινα βούλεται τῶν λόγων αὐτοῦ προχειρισάμενος καὶ ἀφ' οὗ βούλεται μέρους ἀρξάμενος καταβαινέτω τε καὶ σκοπείτω τῶν λεγομένων ἕκαστον, εἰ τὰ μὲν ἀναβεβλημένας ἔχει τὰς ἁρμονίας καὶ διεστώσας, τὰ δὲ προσκολλώσας καὶ συμπεπυκνωμένας καὶ τὰ μὲν ἀποτραχύνει τε καὶ πικραίνει τὴν ἀκοήν, τὰ δὲ πραΰνει καὶ λεαίνει, καὶ τὰ μὲν εἰς πάθος ἐκτρέπει τοὺς ἀκούοντας, τὰ δ' εἰς ἦθος ὑπάγεται, τὰ δ' ἄλλας τινὰς ἐργάζεται καὶ πολλὰς διαφορὰς παρ' αὐτὴν τὴν σύνθεσιν. — **144.** Dion. Hal. Dem. c. 43: καὶ τἆλλα δὲ τὸν αὐτὸν ἅπαντα κατεσκεύασται τρόπον . . . οὐ μόνον δὲ αἱ τῶν ὀνομάτων συζυγίαι τὴν μικτὴν ἁρμονίαν λαμβάνουσι παρ' αὐτῷ καὶ μέσην, ἀλλὰ καὶ τῶν κώλων κατασκευαί τε καὶ συνθέσεις καὶ τὰ τῶν περιόδων μήκη τε καὶ σχήματα καὶ οἱ περιλαμβάνοντες αὐτάς τε καὶ τὰ κῶλα ῥυθμοί. — v. 134. 173.

μισοβάρβαρον: v. 69.

μονότονος: **145.** περὶ ὕψ. 34, 2: οὐ πάντα (Ὑπερείδης) ἑξῆς καὶ μονοτόνως, ὡς ὁ Δημοσθένης, λέγει.

μουσικός: **146.** Dion. Hal. Dem. c. 48: ὁπότε δὲ τῆς ἑτέρας αὐτῷ φανείη δεῖσθαι συνθέσεως ἡ λέξις, πάντα ταῦτα (sc. μέλος, ῥυθμὸν, μεταβολὴν) κατεβίβαζεν ἐπὶ τὸ μουσικώτερον.

νόημα: v. 8. 23. 32. 218.

ξένος, ξενοπρεπής: v. 203. 215.

ὄγκος: **147.** Johannes Chrys. de sacerdotio XLVIII, p. 669 *M.*: . . . τὸν Δημοσθένους ὄγκον. — 91.

οἰκονομία: **148.** Dion. Hal. Isaeus c. 14: εἰρηκὼς δὲ καὶ περὶ πραγμάτων, ὅτι (Ἰσαῖος) δεινότερός ἐστιν οἰκονομῆσαι Λυσίου καὶ ὅλους τοὺς λόγους καὶ τὰ μέρη αὐτῶν καὶ οὐδὲν ἔξω ποιῶν τῆς τέχνης, ᾗ μετὰ ταῦτα πολλῇ ὁ Δημοσθένης ἐχρήσατο. — **149.** Nicephorus Gregoras hist. Byz. VIII, p. 335 *M.*: τίνας γὰρ οὐκ ἂν ὑπερβέβηκας, Δημοσθένεις, τῇ τῆς δημηγορίας οἰκονομίᾳ τε καὶ δεινότητι. — v. 102. 182. 218. 219.

ὀνόματα: v. 3. 32. 49. 85. 86. 90. 102. 127. 170. 192. 193. 219. — cf. 215 *(ὀνομασία)*.

ὁρμή: v. 53. — cf. impetus.

πάθος, παθητικός: **150.** Dion. Hal. Dem. c. 22: ὅταν δὲ ⟨τῶν⟩ Δημοσθένους τινὰ λάβω λόγον, ἐνθουσιῶ τε καὶ δεῦρο κἀκεῖσε ἄγομαι, πάθος ἕτερον ἐξ ἑτέρου μεταλαμβάνων, ἀπιστῶν, ἀγωνιῶν, δεδιώς, καταφρονῶν, μισῶν, ἐλεῶν, εὐνοῶν, ὀργιζόμενος, φθονῶν, ἅπαντα τὰ πάθη μεταλαμβάνων, ὅσα κρατεῖν πέφυκεν ἀνθρωπίνης γνώμης . . . ὅπου γὰρ ἡμεῖς οἱ τοσοῦτον ἀπηρτημένοι τοῖς χρόνοις καὶ οὐθὲν πρὸς τὰ πράγματα πεπονθότες οὕτως ὑπαγόμεθα καὶ κρατούμεθα καὶ ὅποι ποτ' ἂν ἡμᾶς ὁ λόγος ἄγῃ, πορευσόμεθα,

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

πῶς τότε Ἀθηναῖοί τε καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἤγοντο ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν τε καὶ ἰδίων ἀγώνων, αὐτοῦ λέγοντος ἐκείνου τὰ ἑαυτοῦ μετὰ τῆς ἀξιώσεως, ἧς εἶχε, τὴν αὐτοπάθειαν καὶ τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς ἀποδεικνυμένου. — **151.** [Plutarchus] De vitis X orat. 10, 9; p. 850 *E.* (Caecil. Cal. fr. 149 *Of.*): *(Δείναρχος)* ζηλωτὴς δὲ ἐγένετο Ὑπερείδου ἢ ὥς τινες διὰ τὸ παθητικὸν Δημοσθένους καὶ τὸ σφοδρόν, τῶν σχημάτων δ' αὐτοῦ μιμητὴς ὑπάρχει. — v. 51. 62. 67. 69. 72. 109. 124. 129. 142. 143. 168. 182. 212. 229.

παιδιά: **152.** Plutarchus Dem. et. Cic. comp. c. 1: ὁ μὲν γὰρ Δημοένης *(-ους?)* ἔξω παντὸς ὡραϊσμοῦ καὶ παιδιᾶς εἰς δεινότητα καὶ σπουδὴν συνηγμένος οὐχ ἐλλυχνίων ὄδωδεν, ὥσπερ ὁ Πυθέας ἔσκωπτεν, ἀλλ' ὑδροποσίας καὶ φροντίδων καὶ τῆς λεγομένης πικρίας τοῦ τρόπου καὶ στυγνότητος . . . τῷ δὲ Δημοσθένους ἀεί τις ἐπῆν σπουδὴ καὶ τὸ φροντιστικὸν τοῦτο καὶ σύννουν οὐ ῥᾳδίως ἀπέλειπεν· ὅθεν καὶ δύσκολον αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ καὶ δύστροπον, ὡς αὐτὸς εἴρηκεν ἀπεκάλουν προδήλως. cf. etiam ἀστεϊσμός, γελοῖος, χάρις.

πανηγυρικός: v. 32. 142.

παράβακχος: v. 209.

παραβολή: v. 69.

παράδειγμα: v. 24.

παρατροπαί: v. 69.

παραφράζειν: **153.** Theon Progymn. II, p. 63 sq. *Sp.* (Caecil. Cal. fr. 166 *Of.*): ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς ὁ Δημοσθένης πολλάκις ἑαυτὸν παραφράζει, οὐ μόνον τὰ ἐν ἄλλοις λόγοις αὐτῷ εἰρημένα ἀλλαχόσε μεταφέρων, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ πολλάκις φαίνεται ταὐτὰ μυριάκις εἰρηκώς, τῇ δὲ τῆς ἑρμηνείας ποικιλίᾳ λανθάνει τοὺς ἀκούοντας. — v. 8.

παρίσωσις: v. 198.

περιβολή: **154.** Hermogenes περὶ ἰδεῶν α' II, p. 270 sq. *Sp.*: ἀκριβῶς μὲν διὰ πάντων τῶν ἑνὸς εἴδους εἰργασμένων λόγον, οἷον ἐννοίας μεθόδου λέξεως καὶ τῶν λοιπῶν (sc. σχήματος, κώλου, συνθήκης, ἀναπαύσεως, ῥυθμοῦ) σφόδρα χαλεπόν, μᾶλλον δὲ ἀδύνατον εὑρεῖν παρά τινι τῶν ἀρχαίων, τῷ δὲ πλεονάζειν τοῖς ἰδίοις ἑκάστης ἰδέας τὸ τοιόνδε ἢ τοιόνδε ἕκαστον αὐτῶν εἶναι συμβέβηκεν, ἐξαίρω μέντοι τοῦ λόγου τὸν ῥήτορα. οὐ γὰρ κατὰ ταὐτὰ ἐκείνοις μιᾷ τινι τῶν προειρημένων πλεονάσας ἰδέᾳ καὶ αὐτός, ἀλλὰ μέρει μέν τινι, μᾶλλον μὲν εἴδει μιᾶς πλείονι χρησάμενος τῶν λοιπῶν, λέγω τῇ περιβολῇ (διότι δὲ τοῦτο πεποίηκεν, εν τῷ Περὶ μεγέθους ἡμῖν καὶ τῆς περιβολῆς αὐτῆς ἀκριβῶς λελέξεται), ἀλλ' . . . τὰ ὑψηλὰ σφόδρα καὶ λαμπρὰ τῶν νοημάτων μεθόδοις τισὶν ἢ σχήμασιν ἤ τινι τῶν ἄλλων καθαιρῶν, τὰ δ' αὖ μικρὰ καὶ λεπτὰ διὰ τῶν αὐτῶν τούτων ἐγείρων καὶ ὀρθῶν ἕκαστα τῶν ἄλλων . . . (sequitur 174). — **155.** Johannes Sic. Σχολ. εἰς ἰδ. VI, p. 132 *W.*: διὰ πάντων (τῶν ὀκτὼ τούτων) ποικίλως καὶ συμμιγῶς καὶ εὐκρατῶς οὐδεὶς (τὸν λόγον ἐξύφαινεν) πλὴν Δημοσθένους. οὗτος γὰρ οὐχ ὁμοίως τοῖς ἄλλοις τοῖς τινος ἰδέας μέρεσιν ἐπλεόνασε, πλὴν μόνῃ τῇ περιβολῇ. — v. 111.

περιγραφή: v. 54.

περίεργος: **156.** Aeschines III, 172: *(Γύλωνος)* τὴν ἑτέραν (θυγατέρα) ἔγημε παριδὼν τοὺς τῆς πόλεως νόμους Δημοσθένης ὁ Παιανεύς, ἐξ ἧς ὑμῖν ὁ περίεργος καὶ συκοφάντης Δημοσθένης γεγένηται. — **157.** Aeschines III, 229: ὅταν δὲ ἄνθρωπος ἐξ ὀνομάτων συγκείμενος καὶ τούτων πικρῶν καὶ περιέργων, ἔπειτ' ἐπὶ τὴν ἁπλότητα καὶ τἄργα καταφεύγῃ, τίς ἂν ἀνάσχοιτο; — **158.** Dion. Hal. Dem. c. 56: τὰ δ' αὐτὰ καὶ περὶ τῆς περιέργου λέξεως ἔχοι τις ἂν εἰπεῖν πρὸς τὸν Αἰσχίνην, ἐπειδὴ καὶ ταύτην αὐτοῦ χλευάζει τὴν ἀρετήν . . . εἰ μὲν οὖν τὴν ἀκαιρίαν ἢ τὸν πλεονασμὸν τῆς ἐξηλλαγ-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

μένης ἑρμηνείας διασύρων καὶ ταῦτα εἰρηκεν, ὡς τοῦ Δημοσθένους περὶ ἑκάτερον αὐτῶν ἁμαρτάνοντος, ψεύδεται περιφανῶς. ὁ γὰρ ἀνὴρ ἐν μὲν ταῖς δημηγορίαις καὶ τοῖς δημοσίοις ἀγῶσι πρὸς τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν ὑποθέσεων ἀποβλέπων, κέχρηται τῇ τοιαύτῃ κατασκευῇ πολλάκις, ἐν δὲ τοῖς ἰδιωτικοῖς λόγοις, οὓς περὶ μικρῶν συμβολαίων ἰδιώταις ἀνθρώποις γέγραφε, τὴν κοινὴν καὶ συνήθη λέξιν ἐπιτηδεύει, σπανίως δέ ποτε τὴν περιττὴν καὶ οὐδὲ ταύτην ἐπ' αὐτοφώρῳ, ἀλλ' ὥστε λαθεῖν. εἰ δὲ κἀνταῦθα τῷ γένει τῆς ἐξαλλαγῆς ὅλῳ πολεμῶν, ταῦτ' εἴρηκεν Αἰσχίνης, ἄτοπόν τι ποιεῖ πράγμα, ταύτην διασύρων τὴν δεινότητα, ἧς πλείστης τῷ ῥήτορι δεῖ . . . ταῦτα μὲν οὖν ἐγκώμια τῆς Δημοσθένους δεινότητος ὄντα ὡς ἁμαρτήματα φέρων Αἰσχίνης οὐκ ἀληθῶς μέν, εὐλόγως δ' ἴσως, ἐχθρὸς ὢν καὶ οὐδὲν ἄλλο διαβάλλειν δυνάμενος, ἀπερισκέπτως, ὡς ἐγὼ κρίνω, συκοφαντεῖ. — **159.** Plutarchus Praec. rei publ. ger. 6, 1; p. 802*e*: ὁ μέντοι λόγος ἔστω τοῦ πολιτικοῦ μήτε νεαρὸς καὶ θεατρικὸς . . . μήτ' αὖ πάλιν, ὡς ὁ Πυθέας τὸν Δημοσθένους ἔλεγεν, ἐλλυχνίων ὄζων καὶ σοφιστικῆς περιεργίας ἐνθυμήμασι πικροῖς καὶ περιόδοις πρὸς κανόνα καὶ διαβήτην ἀπηκριβωμένος. — v. 167. 193.

περίοδος: **160.** Dion. Hal. Dem. c. 43: τῶν δὲ περιόδων αἱ μέν εἰσιν εὐκόρυφοι καὶ στρογγύλαι, ὥσπερ ἀπὸ τόρνου, αἱ δὲ ὕπτιαί τε καὶ κεχυμέναι καὶ οὐκ ἔχουσαι τὰς βάσεις περιττάς· μήκει δὲ αἱ μὲν ἐλάττους, ὥστε συμμετρεθῆναι πρὸς ἀνδρὸς πνεῦμα, αἱ δὲ πολλῷ μείζους, οἷαι καὶ μέχρι τῆς τετάρτης ἀναπαύσεως προελθοῦσαι τότε λήγειν εἰς πέρας. — **161.** Photius cod. 265, p. 492*a* (Caecil. Cal. fr. 144 *Of.*): τὸ μὲν οὖν μηδενὸς φείδεσθαι συνθέσεως, ἀλλὰ πάντα διειλῆφθαι περιόδοις ἔστι μὲν Ἰσοκράτους καὶ Λυσίου πρὸς Δημοσθένην κοινόν· ἡ δὲ κατὰ τὰς περιόδους ἐν τοῖς μεγέθεσι ποικιλία συμπληροῦσα τὰ κῶλα λαμβανομένη τὴν πρὸς ἐκείνους διαφορὰν ἀπεργάζεται, τοῦ μὲν Ἰσοκράτους ὡς τὰ πολλὰ μηκύνοντος τὴν ἐργασίαν αὐτῶν, τοῦ δὲ Λυσίου συντέμνοντος, ἐξ ἑκατέρου δὲ τούτων τῷ Δημοσθένει τὸ πρέπον διασῴζεται. — v. 159. 201. 232 (comprehensio).

περιουσία: **162.** Sopater schol. εἰς στάσ. IV, p. 414 *W.*: ἰστέον δέ, ὅτι ταῦτα οὐδὲ κεφάλαιά τινες ἀξιοῦσι καλεῖν, ἀλλ' ἐνθυμήματα ἐκ τῆς Δημοσθενικῆς δεινότητος καὶ περιουσίας ἐφευρημένα. — v. 51.

περίτρανον: **163.** Philodemus vol. rhet. I, p. 336 sq. Sudh.: οὐ γὰρ ο⟨ἶδ⟩αμεν οὐδ' ⟨ἐπ⟩ε⟨γνώ⟩καμεν ⟨πρ⟩ὸ Περικλέους καὶ ⟨Καλλ⟩ιστράτου καὶ Δημοσθένους καὶ τῶν ὁμοίων περίτρανον, εἰ μὴ τ⟨ὴ⟩ν δεινό⟨τ⟩ητ⟨α⟩ ⟨πε⟩ρίτραν⟨ον λέ⟩ξε⟨ι⟩ κα⟨ὶ⟩ λέγ⟨ετ⟩αι δεινῶν . . .

περιττός: **164.** Aeschines I, 119: ὁ γὰρ περιττὸς ἐν τοῖς λόγοις Δημοσθένης . . . — **165.** Aeschines II, 114: ὁ γὰρ περιττὸς κἀν τοῖς λόγοις δεινὸς Δημοσθένης οὐδενὸς τῶν ἀναγκαίων ἐμνήσθη. — v. 122. 142. 158. 160. 192. 215.

πικρός: **166.** Dion. Hal. Din. c. 1 (Demetrius Magnes fr. 52 Scheuerl): ἡ δὲ λέξις ἐστὶ τοῦ Δειναρχου κυρίως ἠθική, πάθος κινοῦσα, σχεδὸν τῇ πικρίᾳ μόνον καὶ τῷ τόνῳ τοῦ Δημοσθενικοῦ χαρακτῆρος λειπομένη, τοῦ δὲ πιθανοῦ καὶ κυρίου μηδὲν ἐνδέουσα. — **167.** Dion. Hal. Dem. c. 55–57: ἃ δέ γε Αἰσχίνης περὶ αὐτοῦ γράφει συκοφαντῶν, . . . τοτὲ μὲν ὡς πικροῖς καὶ περιέργοις ὀνόμασι χρωμένου, τοτὲ δὲ ὡς ἀηδέσι καὶ φορτικοῖς, ῥᾳδίας ἔχει τὰς ἀπολογίας. εἰ γέ τοι βουληθείη τις χωρὶς ἕκαστον τῶν ἐγκλημάτων σκοπεῖν, τὰ μὲν ἐπαίνου μᾶλλον ἢ κατηγορίας ἄξια εὑρήσει, τὰ δ' οὐκ ἀληθῶς εἰρημένα ὑπ' αὐτοῦ. τὸ μὲν γὰρ πικραίνειν τὴν διάλεκτον, ὅταν ἀπαιτῶσιν οἱ καιροὶ (πολλάκις δὲ ἀπαιτοῦσι καὶ μάλιστα ἐν τοῖς παθητικοῖς τῶν ἐπιχειρημάτων), ἐγκώμιόν ἐστι τοῦ ῥήτορος, εἴ γε δὴ τὸ ποιεῖν τὸν ἀκροατὴν αὐστηρὸν τῶν νόμων φύλακα καὶ πικρὸν ἐξεταστὴν τῶν ἀδικημάτων

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

καὶ τιμωρὸν ἀπαραίτητον τῶν παρανομούντων παρὰ τῆς ῥητορικῆς δυνάμεως ἢ μόνον ἢ μάλιστα ἀπαιτοῦμεν . . . εἰ μὲν οὖν μὴ κατὰ τὸν οἰκεῖον καιρὸν τῇ πικραινούσῃ διαλέκτῳ χρώμενον ἀπεδείκνυεν αὐτὸν ἢ πλεονάζοντα ἐν αὐτῇ καὶ τῆς ποσότητος ἀστοχοῦντα, εἰκότως ἂν ὡς ἁμαρτάνοντα διέβαλλεν. ὃ δὲ τούτων μὲν οὐδέτερον ἔχει δεικνύναι, κοινῶς δὲ διαβάλλει τὴν παθητικὴν διάλεκτον, οὖσαν ἐπιτηδειοτάτην εἰς πολιτικοὺς παραλαμβάνεσθαι λόγους, λελῃθότα ἐγκώμια μεταφέρων εἰς τὰς κατηγορίας, ὥσπερ ἔφην. — **168.** Isidorus Pelus. Epist. II, 146: ἐπεὶ . . . (ὁ λόγος) τοῦ ῥήτορος πολύς, ἅτε ἐν τῷ πικρῷ τε καὶ δεινῷ καὶ παθητικῷ καὶ ἐναγωνίῳ καὶ πολὺ τὸ ἐξηλλαγμένον ἔχοντι κατὰ τὰς νοήσεις καὶ τὰς λέξεις ἅπαντας ὑπερβαλλομένου . . . — v. 31. 62. 109. 124. 142. 143. 152. 157. 159. 193. 197. 203.

πλαγιασμός: **169.** Photius Bibl. cod. 265, p. 491 *b* (Caecil. Cal. fr. 144 *Of.*): μαρτυρία δὲ τοῦ Δημοσθενικὸν εἶναι τὸν λόγον καὶ ὁ πλαγιασμὸς καὶ ἡ συνέχεια τῶν περιόδων καὶ ἡ εὐτονία· ἐξ αὐτοῦ γὰρ τοῦ προοιμίου τούτοις ὁ λόγος διαποικίλλεται. — v. 74. 84.

πλάσμα: v. 123. 131.

πλεονασμός: **170.** Dion. Hal. Dem. c. 58: ἤδη δέ που κἀκεῖνό τινες οἳ μὲν ὡς χαρακτηρικὸν, οἳ δ' ὡς ἁμάρτημα τοῦ ῥήτορος ἐσημειώσαντο, λέγω δὲ τὸ πολλοῖς ὀνόμασι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα δηλοῦν ἐνίοτε δή . . . (sequuntur exempla) . . . ὅσοι μὲν οὖν ἰδίωμα τοῦ χαρακτῆρος αὐτὸ ἀποφαίνουσι τοῦ Δημοσθένους ὀρθῶς λέγουσι. κέχρηται γὰρ αὐτῷ χρησίμως ὁ ἀνὴρ, ὥσπερ καὶ τῇ τμητικῇ [καὶ τῇ] βραχυλογίᾳ πάντων γε μᾶλλον καὶ εὐκαιρότερον· ὅσοι δ' ἐν ἁμαρτήματος αὐτὸ μοίρᾳ φέρουσι, τὰς αἰτίας οὐκ ἐξητακότες, δι' ἃς εἰώθει πλεονάζειν ἐνίοτε ἐν τοῖς ὀνόμασιν, οὐ δεόντως αὐτοῦ κατηγοροῦσιν, ἀλλ' ἐοίκασιν οἱ τοῦτο συκοφαντοῦντες τὴν βραχυλογίαν ἐκ παντὸς ἀπαιτεῖν, ἥν, ὅπερ εἶπον, παντὸς μᾶλλον καὶ εὐκαιρότερον παρέχεται, τῶν δὲ ἄλλων ἀρετῶν οὐδεμίαν, οὐκέτι συνορῶντες, ὅτι καὶ τῆς σαφηνείας δεῖ στοχάζεσθαι τὸν ῥήτορα καὶ τῆς ἐναργείας καὶ τῆς αὐξήσεως καὶ τῆς περὶ τὴν σύνθεσιν τῶν ὀνομάτων εὐρυθμίας, ὑπὲρ ἅπαντα δὲ ταῦτα τοῦ παθητικὴν καὶ ἠθικὴν καὶ ἐναγώνιον ποιεῖν τὴν λέξιν, ἐν οἷς ἐστιν ἡ πλείστη τοῦ πιθανοῦ μοῖρα, τούτων δὲ τῶν ἀρετῶν ἑκάστην οὐχ ἡ βραχυλογία κράτιστα δύναται ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ὁ πλεονασμὸς ἐνίων ὀνομάτων, ᾧ καὶ ὁ Δημοσθένης κέχρηται.

πλῆθος λόγων: v. 50. — cf. copiosus.

πνεῦμα: **171.** Schol. ad Dem. orat. XVII, 211, 1, p. 254, 5 *Di.* (Caecil. Cal. fr. 139 *Of.*): οὐδὲ τὸ πνεῦμα φαμὲν Δημοσθενικόν. — v. 124.

ποίημα, ποιητικός: **172.** Dion. Hal. De compos. verb. c. 25: ἄρξομαι δὲ πρῶτον ἀπὸ τῆς ψιλῆς λέξεως, ἕνα τῶν ἀνδρῶν προχειρισάμενος, ὃν ἐν τοῖς μάλιστα οἶμαι τὴν ποιητικὴν ἐκμεμάχθαι φράσιν . . . φέρε δὴ τίς οὐκ ἂν ὁμολογήσειεν τοῖς κρατίστοις ἐοικέναι ποιήμασί τε καὶ μέλεσι τοὺς Δημοσθένους λόγους, καὶ μάλιστα τάς τε κατὰ Φιλίππου δημηγορίας καὶ τοὺς δικανικοὺς ἀγῶνας τοὺς δημοσίους; Locum afferunt Maximus Plan. VI, p. 445 *W.* et Johannes Sic. VI, p. 103 *W.* — v. 90. 138. 203.

ποικίλος: **173.** Hermogenes περὶ ἰδ. α' II, p. 266 sqq. *Sp.*: ἀνάγκη προχειρισαμένους ἡμᾶς τὸν μάλιστα τῶν ἄλλων ποικίλως χρησάμενον τῷ λόγῳ (Δημ.) καὶ σχεδὸν ἐξ ἁπάσης ἰδέας συμμιγεῖ, διὰ τούτου περὶ ἁπασῶν εἰπεῖν τῶν ἰδεῶν . . , ἔστιν οὖν ὁ μάλιστα παρὰ τοὺς ἄλλους τοῦτον μεταχειρισάμενος τὸν τρόπον τὰ περὶ τοὺς λόγους καὶ καταποικίλας τὸν αὐτοῦ διηνεκῶς οὐκ ἄλλος τις κατ' ἐμὴν δόξαν ἢ Δημοσθένης . . . ὁ τοίνυν Δημοσθένης, ὅτιπερ κεφάλαιον ἦν, τὸν πολιτικὸν (λόγον) ἠκριβωκὼς τὸ μὲν ὡς διὰ πάντων ἥκει πανταχοῦ ταῖς μίξεσι, μήθ' ὅτε συμβουλεύει πάντη χωρίζων τοῦ δικανικοῦ τε καὶ πανηγυρικοῦ τὸν λόγον αὐτοῦ, μήθ' ὅτε τι τῶν ἄλλων

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ποιεῖ, τὰ λοιπὰ ἀφιείς, τάχα ἂν οὐ τῶν σφόδρα γένοιτο χαλεπῶν εὑρεῖν τοῖς οὐχ ἁπλῶς αὐτὸν μετιοῦσιν. — **174.** Hermogenes περὶ ἰδ. α' II, p. 271 *Sp.*: ... καὶ ταῦτα μιγνὺς τοῖς οὐκ οἰκείοις οὐδὲ ἰδίοις αὐτῶν μέρεσι καὶ καταποικίλλων οὕτω τὸν λόγον αὐτοῦ πάντα πεποίηκεν ἁρμόττειν αὐτοῖς καὶ τὸ ὅλον ἓν εἶναι πασῶν αὐτῷ δι' ἀλλήλων ἡκουσῶν τῶν ἰδεῶν, ὥστ' ἐξ ἁπάντων τῶν καλῶν ἓν τοῦτο κάλλιστον εἶδος ἀπειργάζεσθαι λόγων, τὸ Δημοσθενικόν ... — **175.** Maximus Plan. προλεγ. τῶν ἰδ. V, p. 438 *W.*: οὗτος γὰρ ποικίλος μάλιστα ὁ ῥήτωρ. — v. 99. 102. 116. 122. 127. 129. 133. 153. 155. 169. 194. 201.

πολιτικός: **176.** Philodemus vol. rhet. II, p. 231 sq. *S.*: καὶ ⟨τὸν Δημοσθ⟩ένην καὶ Λυκοῦργο⟨ν καὶ⟩ Δημάδην πολιτι⟨κού⟩ς. — **177.** Philodemus vol. rhet. II, p. 234 *S.*: εἰ δὲ λέγονται ῥήτορες ⟨καὶ ὅσοι⟩ περὶ Μ⟨ᾶ⟩τριν ⟨ἦσαν, ὡς ἔλε⟩γεν, οὐκ ὤφειλ⟨ε τοὔνομα τι⟩θέναι τοῖς πολιτ⟨ικοῖς ἀλλ⟩ὰ τοῖς ἐκ θατέρ⟨ου, ὡς κᾶ⟩ν ῥήτορας τοὺς περὶ ⟨Δη⟩μοσθένην καὶ Καλλί⟨σ⟩τρατον, οἳ λέγονται τὴν πολιτικὴν κεκτῆσθαι δύναμιν, ἀξι⟨ώσαιμε⟩ν ⟨εἰπεῖν, ὧν⟩ κα⟨ὶ ἐν ἄλλῳ μέρει ἐπε⟩μνήσ⟨θημεν⟩; — **178.** Philodemus vol. rhet. II, p. 244 *S.*: ⟨τῶν Ἑ⟩λλήν⟨ων⟩ ἡ ⟨συνήθεια⟩ Δημοσθένην ⟨καὶ Καλλίσ⟩τρατον καὶ ⟨τοὺς ὁμοίους⟩ οὐ ⟨μᾶ⟩λλον ⟨προσαγορεύει π⟩ολιτι⟨κοὺς ἢ ῥήτορας, καὶ ὅ⟩τι ῥή⟨τορας καὶ πολιτ⟩ικούς, ⟨τοὺς δ' ἐπιδείξεις⟩ καὶ λό⟨γ⟩ου⟨ς χαριεστέρ⟩ους ἐ⟨κ⟩εί⟨νων⟩ λέγο⟨ν⟩τας οὐ καλεῖ ῥήτορας ὁμοειδῶς τούτοις, ἀλλ' εἴ ποτ' ἄρα κα⟨τ⟩ά τινα κοινότα⟨τ⟩ον προλήψεω⟨ς τ⟩ρό⟨πον⟩. — **179.** Hermogenes περὶ ἰδ. β' II, p. 398 *Sp.*: τίς δὲ ἡ ἀρίστη μῖξις αὐτῶν (sc. ἰδεῶν) καὶ τίς ὁ κράτιστος τῶν λόγων τῶν πολιτικῶν; ὅτι μὲν ὁ Δημοσθενικὸς οὐδεὶς ἀμφιβάλλει δήπουθεν ... ἄριστός τε γὰρ πολιτικῶν λόγων ὁ Δημοσθενικός, ὅ τε αὖ Δημοσθενικὸς λόγος τῶν πολιτικῶν ἄριστος. — **180.** [Plutarchus] Vitae X. orat. 5, 6, p. 839 f. (Caecil. Cal. fr. 125 *Of.*): Πρῶτος δὲ καὶ (sc. Ἰσαῖος) σχηματίζειν ἤρξατο καὶ τρέπειν ἐπὶ τὸ πολιτικὸν τὴν διάνοιαν· ὃ μάλιστα μεμίμηται Δημοσθένης. Sim. Photius Bibl. cod. 263, p. 490 *a*. — v. 40. 173.

πολύπλοκος: **181.** Dion. Hal. Thuc. c. 53: τὰς δὲ πολυπλόκους νοήσεις καὶ πολλὰ δηλούσας ἐν ὀλίγοις καὶ διὰ μακροῦ κομιζομένας τὴν ἀκολουθίαν καὶ ἐκ παραδόξου τὰ ἐνθυμήματα φερούσας ἐζήλωσέν τε καὶ προσέθηκε τοῖς τε δημηγορικοῖς καὶ τοῖς δικανικοῖς λόγοις, ἧττον μὲν ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν, δαψιλέστερον δὲ ἐπὶ τῶν δημοσίων ἀγώνων.

πραΰνω: v. 143.

πρέπον: **182.** Dion. Hal. Din. c. 6: ὁ δὲ τούτους τε καὶ τοὺς ἄλλους πάντας ὑπερβαλλόμενος Δημοσθένης, ἅπαντα μιμησάμενος καὶ πάντων τὰ κάλλιστα ἐκλεξάμενος, δῆλος μὲν καὶ τῇ φωνῇ μόνον, δῆλος δὲ καὶ τῷ καθ' ἕνα ἕκαστον λόγον πρέποντι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ⟨τῇ⟩ συνθέσει καὶ τῷ τῶν σχηματισμῶν ἀγκύλῳ καὶ τῇ οἰκονομίᾳ καὶ τῷ πάθει καὶ τὸ μέγιστον τῇ δεινότητι. — v. 127. 129. 161. 212.

πρόβλημα: **183.** Theon Progymn. II, p. 72 *Sp.*: πειρατέον τὰ μὲν φυσικὰ πλεονεκτήματα αὔξειν, τὰ δὲ ἐλλείποντα ταῖς αὐξήσεσιν ἀναπληροῦν, ἵνα δυνηθῶμεν μὴ μόνον τὰ μεγάλα προβλήματα καλῶς λέγειν, ὡς Αἰσχίνης, μηδὲ τὰ μικρὰ ὡς Λυσίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀμφότερα παρασκευὴν ἔχωμεν, ὡς Δημοσθένης.

προκατασκευή: **184.** [Dion. Hal.] τέχν. ῥητ. X, 6: ἔτι κἀκεῖνο ἁμάρτημα τὸ μηδὲν προδιοικεῖσθαι μηδὲ πρότερον ἀποδεικνύναι, εἶτα ἐπιφέρειν· ὅπερ ποιοῦσιν οἱ παλαιοὶ πολλάκις καὶ μάλιστα Δημοσθένης κατὰ μίμησιν τὴν Πλάτωνος, εἰδὼς ὅτι πολλαχοῦ προτεινόμενα τὰς κατασκευὰς ἀσθενεῖς ἔχει, προκατασκευασθέντα δὲ πιστὰ ⟨τὰ⟩ ἐπενεχθέντα φαίνεται. — **185.** Schol. ad Dem. orat. I, 80, 20 *Di.*: τοῦτο γὰρ μάλιστα ἴδιον τῆς Δημοσθένους δεινό-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

τητος τὸ προλαβεῖν ταῖς προκατασκευαῖς τὸν ἀκροατήν, ὥστε ἀδεῶς παραδέχεσθαι τὰ μέλλοντα λέγεσθαι. — v. 102.

προσκολλῶσαι ἁρμονίαι: v. 143.

προσκορές: **186.** Schol. ad Dem. orat. XXI, 614, 9 *Di.*: *τοῦτο γὰρ ἴδιον Δημοσθένους, τὸ πολλὰς εὑρίσκειν μεθόδους, ὡς τὰ ἰσχυρὰ λέγοντα συνεχῶς φεύγειν τὸ προσκορές.* — v. 94.

Πρωτεύς: v. 142.

ῥυθμός: **187.** Dion. Hal. Dem. c. 43: *καὶ τῶν ῥυθμῶν πολλαχῇ μὲν τοὺς ἀνδρώδεις καὶ ἀξιωματικοὺς καὶ εὐγενεῖς, σπανίως δέ που τοὺς ὑπορχηματικούς τε καὶ Ἰωνικῶς [καὶ] διακλωμένους.* — **188.** Dion. Hal. De comp. verb. c. 18: *ἐν δὴ τῷ περὶ τοῦ στεφάνου λόγῳ τρία μέν ἐστιν, ἃ τὴν πρώτην περίοδον συμπληροῖ κῶλα, οἱ δὲ ταῦτα καταμετροῦντες οἵδε εἰσιν ῥυθμοί . . .* (pedes enumerantur). *τί οὖν ἐκώλυε καλὴν ἁρμονίαν εἶναι λέξεως, ἐν ᾗ μήτε πυρρίχιός ἐστι ποὺς μήτε ἰαμβικὸς μήτε ἀμφίβραχυς μήτε τῶν χορείων ἢ τροχαίων μηδείς; καὶ οὐ λέγω τοῦτο, ὅτι τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων ἕκαστος οὐ κέχρηταί ποτε καὶ τοῖς ἀγεννεστέροις ῥυθμοῖς (κέχρηται γάρ), ἀλλ' εὖ συγκεκρύφασιν αὐτοὺς καὶ συνυφάγκασι, διαλαβόντες τοῖς κρείττοσι τοὺς χείρονας.* — v. 127. 135. 138. 144. 218.

ῥώμη: v. 22.

σαφήνεια, σαφές: **189.** Dion. Hal. Dem. c. 10: *ὥστε οὔτε τὸ σαφὲς ἐκβέβηκεν, οὗ πρώτου τοῖς ἐναγωνίοις λόγοις δεῖ, τό τε δεινὸς εἶναι δοκεῖν, ἐφ' ᾧ μάλιστα φαίνεται σπουδάζων, προσείληφε.* — v. 112. 170. 215.

σεμνός: **190.** Dion. Hal. Dem. c. 10: *φέρε δὴ καὶ τίνι διαλλάττει τῆς Θουκυδίδου λέξεως ἡ Δημοσθένους ἡ παρὰ τὸν αὐτὸν κατεσκευασμένη χαρακτῆρα* (sc. *σεμνόν*), *εἴπωμεν . . . οὐχὶ τῷ ποιῷ μὰ Δία· τοῦτο μὲν γὰρ ὁμοίως ἐπιτηδεύουσιν ἀμφότεροι, λέγω δὲ τὸ ἐξαλλάττειν ἐκ τοῦ συνήθους καὶ τοῖς καιροῖς. ὁ μὴ τὸ κοινόν, ἀλλὰ καὶ τὸ περιττὸν διώκειν· τῷ δὲ ποσῷ καὶ ἔτι μᾶλλον μὲν γὰρ . . ., ὁ δὲ ῥήτωρ τοῦ τε ἀρκοῦντος στοχάζεται καὶ τοὺς καιροὺς συμμετρεῖται οὐκ εἰς ἀνάθημα καὶ κτῆμα κα⟨τασκευάζων⟩ τὴν λέξιν μόνον ὥσπερ ὁ συγγραφεύς, ἀλλὰ καὶ εἰς χρῆσιν.* — v. 92. 97. 101. 104. 143. 200.

σκοτεινόν: v. 193.

σκηπτός: v. 22.

σκῶμμα: **191.** Plutarchus Praec. rei. publ. ger. 14, 16; p. 810 *d*: *καίτοι γε καὶ Δημοσθένης ἐν τῷ δικανικῷ τὸ λοίδορον ἔχει μόνῳ, οἱ δὲ Φιλιππικοὶ καθαρεύουσι καὶ σκώμματος καὶ βωμολοχίας ἁπάσης.* — v. 252.

στριφνότης: v. 119. 203. — cf. densus, strictus.

στρογγύλος: v. 160.

στυγνότης: v. 152.

συμμιγής: v. 155. — cf. *μικτός*.

συμπεπυκνωμέναι ἁρμονίαι: v. 143.

συνακτικόν: v. 54.

συνεχής, συνέχεια: v. 54. 104. 169.

συνήθης: v. 93. 142. 158.

συμπλέκειν: v. 8. 15.

σύνθεσις: **192.** Dion. Hal. Dem. c. 35: *φέρε δὴ . . . λέγωμεν ἤδη καὶ ⟨περὶ τῆς συνθέσεως⟩ τῶν ὀνομάτων, ᾗ κέχρηται ὁ ἀνήρ. ὅτι μὲν οὖν περιττή τίς ἐστιν ἡ τῆς λέξεως τῆς Δημοσθένους ἁρμονία καὶ μακρῷ δή τινι διαλλάττουσα τὰς τῶν ἄλλων ῥητόρων, οὐκ ἐμὸς ὁ μῦθος. ἅπαντες γὰρ εὖ οἶδ' ὅτι ταύτην αὐτῷ τὴν ἀρετὴν ἂν μαρτυρήσειαν, ὅσοι μὴ παντάπασι πολιτικῶν εἰσιν ἄπειροι λόγων.* — **193.** Dion. Hal. Dem. c. 35, p. 1064: *καὶ γὰρ (Αἰσχίνης) καινότητα ὀνομάτων καὶ ἀηδίαν καὶ περιεργίαν καὶ τὸ σκοτεινὸν δὴ τοῦτο καὶ πικρὸν καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα προστρί-*

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

βεται αὐτῷ, βασκαίνων μέν, ὥσπερ ἔφην, καὶ ταῦτα, ὅμως δ' οὖν ἀφορμάς γέ τινας τοῦ συκοφαντεῖν εὐλόγους λαμβάνων. περὶ δὲ τῆς συνθέσεως ὀνομάτων οὐδὲν οὔτε μεῖζον ⟨οὔτ' ἔλαττον⟩ ἢ καταγέλωτα φέρων. καὶ οὐχὶ τοῦτό πω θαυμάζειν ⟨ἄξιον⟩, ἀλλ' ὅτι καὶ μαρτυρῶν πολλαχῇ τὴν ἀρετὴν τῷ ῥήτορι κατάδηλός ἐστι καὶ ζηλῶν . . . affertur Aesch. III, 229 et 142. — **194.** Dion. Hal. Din. c. 8: *(Δείν.) λείπεται δὲ Δημοσθένους . . . κατὰ δὲ τὴν σύνθεσιν τῇ ποικιλίᾳ τῶν σχημάτων καὶ τῇ ἐξαλλαγῇ.* — **195.** Photius Bibl. cod. 265, p. 492*a* (Caecil. Cal. fr. 144 *Of.*): *ἀλλὰ καὶ ἡ σύνθεσις ἐπιμελὴς καὶ τὴν ἐνάργειαν τῷ κόσμῳ διαφθείρουσα.* — v. 17. 32. 49. 102. 124. 144. 182. 231.

συνθήκη: v. 100. 139.

σύντονος: v. 142.

συστροφή: v. 201. 203.

σφάλματα: **196.** *περὶ ὕψ.* 36, 2: *τί χρὴ πρὸς τούτοις ἔτι λέγειν, ὡς ἐκείνων τῶν ἀνδρῶν ἕκαστος ἅπαντα τὰ σφάλματα ἑνὶ ἐξωνεῖται πολλάκις ὕψει καὶ κατορθώματι καί, τὸ κυριώτατον, ὡς, εἴ γε ἐκλέξας τὰ Ὁμήρου, τὰ Δημοσθένους, τὰ Πλάτωνος, ὅσοι δὴ μέγιστοι, παραπτώματα πάντα ὁμόσε συναθροίσειεν, ἐλάχιστον ἄν τι, μᾶλλον δ' οὐδὲ πολλοστημόριον ἂν εὑρεθείη τῶν ἐκείνοις τοῖς ἥρωσι πάντη κατορθουμένων.*

σφοδρός: **197.** Lucianus Dem. enc. 5: *τὰ Δημοσθένους ἐγγὺς τῶν Ὁμήρου τιθείς, οἷον λέγω τὴν σφοδρότητα καὶ πικρίαν καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν* . . . — a *σφοδρότητος* notione rhetorica longe abest quod legitur **198.** apud Syrianum I, p. 64 *R.* (repet. a Maximo Plan. *Σχολ. εἰς ἰδ.* V, 514 *W.*): *ὁ δ' αὖ Δημοσθένης ὁ σφόδρα (ὡς σφοδρότερος* M. Pl.) *τεχνίτης φεύγει τὸ κεχρῆσθαι ταύταις* (sc. *παρισώσεσι*) *διακόρως;* cf. 154. — v. 41. 67. 116. 151. — cf. impetus (291).

σφυρήλατον: v. 89.

σχήματα: **199.** Dion. Hal. Thuc. c. 53: *καὶ οὐδὲ τῶν σχημάτων τὸ πεπλανημένον ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἀκολουθίας καὶ τὸ σολοικοφανὲς ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐν τοῖς συνήθεσιν ἔμεινε, ταῖς μεταβολαῖς καὶ τῇ ποικιλίᾳ καὶ τῷ μηδὲν ἁπλῶς ἀσχημάτιστον ἐκφέρειν νόημα κοσμῶν τὴν φράσιν.* — **200.** Dion. Hal. Dem. c. 43: *τῶν τε σχημάτων ἔνθα μὲν ἄν τις εὕροι τὰ σεμνὰ καὶ αὐστηρὰ καὶ ἀρχαῖα πλεονάζοντα, ἔνθα δὲ τὰ λιγυρὰ καὶ γλαφυρὰ καὶ θεατρικά.* — **201.** Photius Bibl. cod. 265, p. 491*b*—492*a*: *μαρτυρεῖ (τὸν λόγον γνήσιον εἶναι) δὲ καὶ τὰ σχήματα· ἔστι γὰρ συνεστραμμένα μετὰ γοργότητος καὶ ποικιλίαν τῷ λόγῳ παρεχόμενα· καὶ γὰρ ἐρωτήσεις προβάλλεται καὶ ὑποστροφὰς καὶ τὸ ἀσύνδετον, οἷς μάλιστα Δημοσθένης χαίρει χρώμενος. ἀλλὰ καὶ ἡ σύνθεσις ἐπιμελὴς καὶ τὴν ἐνάργειαν τῷ κόσμῳ οὐ διαφθείρουσα, αἵ τε περίοδοι τῷ ἀπηρτισμένῳ συναγόμεναι καὶ τὸ πρέπον πανταχοῦ διασῴζουσι.* — v. 51. 94. 102. 114. 116. 127. 144. 151. 194. 218. 262. 263 (conformatio).

σχηματίζειν: v. 180.

σχηματισμός: v. 182.

σώφρων: v. 116.

τάξις: **202.** Johannes Sic. IV, p. 175 *W.*: *ὁ μὲν γὰρ Δημοσθένης, ὃν ἐκεῖνοι θαυμάζουσιν, πανοῦργος ὢν ἄνθρωπος καὶ δεινὸς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπικείμενος μέχρι ἀπαγωγῆς, συγχεῖ τῷ λόγῳ τὰς τάξεις τῶν προεπηγγελμένων καὶ προτεταγμένων.* — v. 102. 104.

ταπεινός: v. 122. 123.

τάχος: **203.** Dion. Hal. Thuc. c. 53: *ῥητόρων δὲ Δημοσθένης μόνος . . . Θουκυδίδου ζηλωτὴς ἐγένετο κατὰ πολλὰ καὶ προσέθηκε τοῖς πολιτικοῖς λόγοις, παρ' ἐκείνου λαβών . . . ἀρετάς, τὰ τάχη λέγω καὶ τὰς συστροφὰς καὶ τοὺς*

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

τόνους καὶ τὸ πικρὸν καὶ τὸ στριφνὸν καὶ τὴν ἐξεγείρουσαν τὰ πάθη δεινότητα· τὸ δὲ κατάγλωσσον τῆς λέξεως καὶ ξένον καὶ ποιητικὸν οὐχ ἡγησάμενος ἐπιτήδεια τοῖς ἀληθινοῖς ἀγῶσι παρέλιπε. — v. 22. 51. 111.

τερπνός: v. 143.

τέχνη, τεχνίτης: **204.** Philodemus vol. rhet. I, p. 27 Sudh.: οἱ γὰ⟨ρ μετὰ Δημ⟩οσ⟨θ⟩ένην ⟨πολὺ ἧτ⟩τον ἤδη ⟨κ⟩αταβε⟨βλημένων τῶ⟩ν τεχνῶ⟨ν ἴσχυον⟩. — **205.** Id. II, p. 98 Sudh.: τ⟨ὸν μὲν⟩ γὰρ Δημοσθένην πά⟨ντες κε⟩κράγασιν οἱ κατ' αὐτὸν τεχνί⟨την⟩ εἶναι καὶ Κριτόλα⟨ος οὐκ ἀπαρ⟩νεῖται. — Critolaus eloquentiam artem esse negaverat (cf. Quint. II, 17, 14; II, 15, 23; Sext. Emp. adv. math. II, 10 sqq.; Olivier De Critolao Peripatetico [Berolini 1895] p. 29 et Sudhaus, Vol. rhet. Philodemi suppl. p. 38); eundem Demostheni non favisse, colligi potest e fabulis Demostheni infestis, quas Gellius XI, 9 et 10 e Critolao mutuatus narrat (cf. Olivier, l. c. p. 33). — **206.** Dion. Hal. ad Amm. c. 1: τῶν φιλοσόφων τις τῶν ἐκ τοῦ περιπάτου πάντα χαρίζεσθαι βουλόμενος Ἀριστοτέλει τῷ κτίσαντι ταύτην τὴν φιλοσοφίαν καὶ τοῦτο ὑπέσχετο ποιήσειν φανερόν, ὅτι Δημοσθένης τὰς ῥητορικὰς τέχνας παρ' ἐκείνου μαθὼν εἰς τοὺς ἰδίους μετήνεγκε λόγους. — **207.** Dion. Hal. Isaeus c. 4: ἐμοὶ γοῦν οἱ μὲν Ἰσαίου τε καὶ Δημοσθένους λόγοι κἂν περὶ ἀληθεῖς καὶ δικαίας συνταχθῶσιν ὑποθέσεις ὕποπτοι δοκοῦσιν εἶναι τῆς πολλῆς ἐπιτεχνήσεως ἕνεκα . . . — v. 1. 91. 198.

τμητικός: v. 170.

τόλμη: **208.** Plutarchus Dem. c. 9: πόθεν οὖν, φαίη τις ἄν, ὁ Αἰσχίνης πρὸς τὴν ἐν τοῖς λόγοις τόλμαν θαυμασιώτατον ἀπεκάλει τὸν ἄνδρα; πῶς δὲ Πύθωνι τῷ Βυζαντίῳ θρασυνομένῳ καὶ ῥέοντι πολλῷ κατὰ τῶν Ἀθηναίων ἀναστὰς μόνος ἀντεῖπεν (orat. XVIII, § 136); . . . complura exempla sequuntur. — **209.** Plutarchus Dem. c. 9: ἐπεὶ τόλμαν γε καὶ θάρσος οἱ λεχθέντες ὑπ' αὐτοῦ λόγοι τῶν γραφέντων μᾶλλον εἶχον, εἴ τι δεῖ πιστεύειν Ἐρατοσθένει καὶ Δημητρίῳ τῷ Φαληρεῖ καὶ τοῖς κωμικοῖς. ὧν Ἐρατοσθένης μέν φησιν αὐτὸν ἐν τοῖς λόγοις πολλαχοῦ γεγονέναι παράβακχον, ὁ δὲ Φαληρεὺς τὸν ἔμμετρον ἐκεῖνον ὅρκον ὀμόσαι ποτὲ πρὸς τὸν δῆμον ὥσπερ ἐνθουσιῶντα· μὰ γῆν, μὰ κρήνας, μὰ ποταμούς, μὰ νάματα. cf. quae Kock (Com. fr. II, 1, 128) ad Antiphonis fr. 296 adnotavit.

τόνος: v. 51. 54. 113. 119. 166. 203.

τραχύς: **210.** Hermogenes περὶ ἰδ. α' II, p. 298 *Sp.*: δυσχερὲς δὲ παρὰ τῷ Δημοσθένει καθαρὰν εὑρεῖν τραχύτητα· διὸ καὶ ἐφιλοτιμήθημεν τῶν φανεισῶν μηδεμίαν παραλιπεῖν, δυσχερὲς δὲ εὑρεῖν, διότι πανταχοῦ αὐτὰς ὁ ἀνὴρ τῷ συμπλέκειν τισὶ καὶ ταῖς μεθόδοις λειοῖ. — v. 41. 143. (ἀποτραχύνω).

τροπαί: v. 69.

τρόπος: v. 127. 152.

τρυφερός: v. 127.

ὑγρός: v. 2.

ὑδροποσία: v. 152. — Demosthenis ὑδροποσίαν, signum acerborum morum, multi commemorant: Dem. orat. V, 30; Plut. Dem. et Cic. comp. c. 1; Vit. X. orat., p. 848 *C.*; Lucianus Dem. enc. 15; Athenaeus II, 44 *e*; Nicolaus progymn. I, p. 244 *W.*

ὑπερβατόν: **211.** περὶ ὕψ. 22, 3 sq.: ὁ δὲ Δημοσθένης οὐχ οὕτως μὲν αὐθάδης ὥσπερ οὗτος (sc. Θουκυδίδης), πάντων δ' ἐν τῷ γένει τούτῳ κατακορέστατος (ὑπερβατῶν) καὶ πολὺ τὸ ἀγωνιστικὸν ἐκ τοῦ ὑπερβιβάζειν καὶ ἔτι νὴ Δία τὸ ἐξ ὑπογύου λέγειν συνεμφαίνων καὶ πρὸς τούτοις εἰς τὸν κίνδυνον τῶν μακρῶν ὑπερβατῶν τοὺς ἀκούοντας συνεπισπώμενος· πολλάκις γὰρ τὸν νοῦν, ὃν ὥρμησεν εἰπεῖν, ἀνακρεμάσας καὶ μεταξὺ ὡς εἰς ἀλλόφυλον καὶ ἀπεοικυῖαν τάξιν, ἀλλ' ἐπ' ἄλλοις διὰ μέσου καὶ ἔξωθέν ποθεν

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ἐπεισκυκλῶν, εἰς φόβον ἐμβαλὼν τὸν ἀκροατὴν ὡς ἐπὶ παντελεῖ τοῦ λόγου διαπτώσει, καὶ συναποκινδυνεύειν ὑπ' ἀγωνίας τῷ λέγοντι συναναγκάσας, εἶτα παραλόγως διὰ μακροῦ τὸ πάλαι ζητούμενον εὐκαίρως ἐπὶ τέλει που προσαποδοὺς αὐτῷ τῷ κατὰ τὰς ὑπερβάσεις παραβόλῳ καὶ ἀκροσφαλεῖ πολὺ μᾶλλον ἐκπλήττειν.

ὑπόκρισις: **212.** Dion. Hal. Dem. c. 22: πῶς τότε Ἀθηναῖοί τε καὶ οἱ ἄλλοι Ἕλληνες ἤγοντο ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ τῶν ἀληθινῶν τε καὶ ἰδίων ἀγώνων, αὐτοῦ λέγοντος ἐκείνου τὰ ἑαυτοῦ μετὰ τῆς ἀξιώσεως, ἧς εἶχε, τὴν αὐτοπάθειαν καὶ τὸ παράστημα τῆς ψυχῆς ἀποδεικνυμένου, κοσμοῦντος ἅπαντα καὶ χρωματίζοντος τῇ πρεπούσῃ ὑποκρίσει, ἧς δεινότατος ἀσκητὴς ἐγένετο, ὡς ἅπαντές τε ὁμολογοῦσι καὶ ἐξ αὐτῶν ἰδεῖν ἔστι τῶν λόγων, ὧν ἄρτι προηνεγκάμην, οὓς οὐκ ἔνι τῷ βουλομένῳ ἐν ἡδονῇ ὡς ἀνάγνωσμα διελθεῖν, ἀλλ' αὐτοὶ διδάσκουσι, πῶς αὐτοὺς ὑποκρίνεσθαι δεῖ, νῦν μὲν εἰρωνευόμενον, νῦν δὲ ἀγανακτοῦντα, νῦν δὲ νεμεσῶντα, δεδιττόμενόν τε αὖ καὶ θεραπεύοντα καὶ νουθετοῦντα καὶ παρορμῶντα καὶ πάνθ', ἃ βούλεται ποιεῖν ἡ λέξις, ἀποδεικνύμενον ἐπὶ τῆς προφορᾶς. εἰ δὴ τὸ διὰ τοσούτων ⟨ἐτῶν⟩ ἐγκαταμισγόμενον τοῖς βυβλίοις πνεῦμα τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει καὶ οὕτως ἀγωγόν ἐστι τῶν ἀνθρώπων, ἤ που τότε ὑπέρφυές τι καὶ δεινὸν χρῆμα ἦν ἐπὶ τῶν ἐκείνου λόγων. — **213.** Dion. Hal. Dem. c. 53: ἧς (sc. ὑποκρίσεως) πλείστην ὥσπερ καὶ τῶν ἄλλων πρόνοιαν ἔσχεν οὗτος ὁ ἀνήρ. διττὴν δὲ τὴν φύσιν αὐτῆς οὖσαν ὁρῶν, περὶ ἄμφω τὰ μέρη σφόδρα ἐσπούδασε. καὶ γὰρ τὰ πάθη τὰ τῆς φωνῆς καὶ τὰ σχήματα τοῦ σώματος, ὡς κράτιστα ἕξειν ἔμελλεν, οὐ μικρῷ πόνῳ κατειργάσατο, καί τοι φύσει πρὸς ταῦτα οὐ πάνυ εὐτυχεῖ χρησάμενος, ὡς Δημήτριός τε ὁ Φαληρεύς φησι καὶ οἱ ἄλλοι πάντες οἱ τὸν βίον αὐτοῦ συγγράψαντες. τί δὴ ταῦτα πρὸς τὴν λέξιν αὐτοῦ συντείνει; φαίη τις ἄν. ἡ λέξις μὲν οὖν, εἴποιμ' ἄν, οἰκείως κατεσκεύασται πρὸς ταῦτα, μεστὴ πολλῶν οὖσα ἠθῶν καὶ παθῶν καὶ διδάσκουσα, οἵας ὑποκρίσεως αὐτῇ δεῖ, ὥστε τοὺς ἀναγινώσκοντας τὸν ῥήτορα τοῦτον ἐπιμελῶς χρὴ παρατηρεῖν, ἵνα τοῦτον ἕκαστα λέγηται τὸν τρόπον, ᾗ ἐκεῖνος ἐβούλετο. — **214.** Philodemus Vol. rhet. I, p. 196 Sudh.: νὴ Δί' ἀλλὰ Δημοσθένης καὶ πρῶτον ἔλεγε καὶ δεύτερον καὶ τρίτον εἶναι τὴν ὑπόκρισιν ἐν ⟨τῇ ῥητο⟩ρικῇ. — Idem afferunt: [Plutarchus] De vitis X. orat. p. 845 f.; Libanius Vit Dem. c. 3; Longinus τέχν. ῥητ. I, p. 310 *Sp.*; Theon progymn. II, p. 104 sq. *Sp.*; Anonymus προλ. τῆς ῥητ. VI, p. 35 *W.*; Photius Bibl. cod. 265, p. 493 *b.* — v. 122. 123. 226.

ὑποστροφή: v. 201.

ὕπτιος: v. 160.

ὑψηγορία: v. 51.

ὕψος: **215.** Dion. Hal. Dem. c. 34: δοκεῖ δή μοι τῶν μὲν ὑψηλῇ καὶ περιττῇ καὶ ἐξηλλαγμένῃ λέξει κεχρημένων κατὰ τὸ σαφέστερον καὶ κοινότερον τῇ ἑρμηνείᾳ κεχρῆσθαι προὔχειν ὁ Δημοσθένης. τούτων γὰρ ἐν πάσῃ κατασκευῇ στοχάζεται μέγεθος ἐχούσῃ καὶ ταύταις κέχρηται χαρακτηρικωτάταις ἀρεταῖς ἐπὶ τῆς ὑψηλῆς καὶ ξενοπρεποῦς ὀνομασίας ὥς γε μάλιστα. — **216.** Dion. Hal. Ad Pomp. Gem. 2, 16: καὶ καθ' ἓν τοῦτο Πλάτωνά φημι λείπεσθαι Δημοσθένους, ὅτι παρ' ᾧ μὲν ἐκπίπτει ποτὲ τὸ ὕψος τῆς λέξεως [τῶν λόγων] εἰς τὸ κενὸν καὶ ἀηδές, παρ' ᾧ δὲ οὐδέποτε ἢ σπανίως γε κομιδῇ. — **217.** περὶ ὕψ. 12, 4: ὁ μὲν γὰρ (Δημ.) ἐν ὕψει τὸ πλέον ἀποτόμῳ, ὁ δὲ Κικέρων ἐν χύσει. — v. 196.

φορτικός: v. 3. 110 *a.* 167.

φράσις: v. 119. 172.

φροντίς: **218.** Dion. Hal. Dem. c. 51: εἰ δέ τις ὑποτεύξεται πρὸς ταῦτα θαυμάζειν λέγων, εἰ καὶ κακοδαίμων οὕτως ἦν ὁ τηλικοῦτος ἀνήρ, ὥσθ' ὅτε

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

γράφοι τοὺς λόγους, ἄνω καὶ κάτω στρέφειν τὰ μόρια τῆς λέξεως καὶ τὰ ἐκ τούτων συντιθέμενα κῶλα, ἐμμελείας τε καὶ ῥυθμοὺς καὶ μέτρα, μουσικῆς οἰκεῖα θεωρίας πράγματα καὶ ποιητικῆς, εἰς τὴν πολιτικὴν ἐναρμόττων φράσιν, ᾗ τούτων οὐδενὸς μέτεστιν, πρῶτον μὲν ἐκεῖνο ἐνθυμηθήτω, ὅτι ὁ τοσαύτης δόξης ἠξιωμένος ἀνὴρ ἐπὶ λόγοις, ὅσης οὐδεὶς τῶν πρότερον, αἰώνια συνταττόμενος ἔργα καὶ τῷ πάντα βασανίζοντι χρόνῳ παραδιδούς, οὐδὲν ἐκ τοῦ ἐπιτυχόντος ἔγραφεν. ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἐν τοῖς νοήμασιν οἰκονομίας πολλὴν ἐποιεῖτο δόσιν, οὕτω καὶ τῆς ἐν τοῖς ὀνόμασιν ἁρμονίας, ὁρῶν γε δὴ τούτους τοὺς θαυμαζομένους ἐπὶ σοφίᾳ καὶ κρατίστων λόγων ποιητὰς νομιζομένους Ἰσοκράτην καὶ Πλάτωνα γλυπτοῖς καὶ τορευτοῖς ἐοικότας ἐκφέροντας λόγους . . . καὶ οὐκ ἂν θαυμάσειεν, εἰ φροντὶς ἐγένετο Δημοσθένει [ἔτι] μελῶν καὶ ῥυθμῶν καὶ σχημάτων καὶ τῶν ἄλλων πάντων, οἷς ἡδεῖα καὶ καλὴ γίνεται σύνθεσις. — **219**. Dion. Hal. De comp. verb. c. 25: ὑφορῶμαί τινα πρὸς ταῦτα καταδρομὴν ἀνθρώπων τῆς μὲν ἐγκυκλίου παιδείας ἀπείρων, τὸ δὲ ἀγοραῖον τῆς ῥητορικῆς μέρος ὁδοῦ τε καὶ τέχνης χωρὶς ἐπιτηδευόντων, πρὸς οὓς ἀναγκαῖον ἀπολογήσασθαι, μὴ δόξωμεν ἔρημον ἀφηκέναι τὸν ἀγῶνα. ἐροῦσι δὴ ταῦτα· ὁ Δημοσθένης οὖν οὕτως ἄθλιος ἦν, ὥσθ' ὅτε γράφοι τοὺς λόγους, μέτρα καὶ ῥυθμοὺς ὥσπερ οἱ πλάσται παρατιθέμενος, ἐναρμόττειν ἐπειρᾶτο τούτοις τοῖς τύποις τὰ κῶλα στρέφων ἄνω καὶ κάτω τὰ ὀνόματα καὶ παραφυλάττων τὰ μήκη καὶ τοὺς χρόνους καὶ τὰς πτώσεις τῶν ὀνομάτων καὶ τὰς ἐγκλίσεις τῶν ῥημάτων καὶ πάντα τὰ συμβεβηκότα τοῖς μορίοις τοῦ λόγου πολυπραγμονῶν; ἠλίθιος μέντἂν εἴη εἰς τοσαύτην σκευωρίαν καὶ φλυαρίαν ὁ τηλικοῦτος ἀνὴρ ἑαυτὸν διδούς. ταῦτα δὴ καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια κωμῳδοῦντας αὐτοὺς καὶ καταχλευάζοντας οὐ χαλεπῶς ἄν τις ἀποκρούσαιτο, ταῦτα εἰπών· πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν ἄτοπον ἦν, εἰ ⟨ὁ⟩ τοσαύτης δόξης ἠξιωμένος ἀνήρ, ὅσης οὐδεὶς τῶν πρότερον ὀνομασθέντων ἐπὶ δεινότητι λόγων, ἔργα συνταττόμενος αἰώνια καὶ διδοὺς ἑαυτὸν ὑπεύθυνον τῷ πάντα βασανίζοντι [φθόνῳ καὶ] χρόνῳ, ἐβουλήθη μηδὲν εἰκῇ μήτε πρᾶγμα παραλαμβάνειν μήτ' ὄνομα πολλὴν ἀμφοῖν ἔχειν τούτων πρόνοιαν τῆς τε ἐν τοῖς νοήμασιν οἰκονομίας καὶ τῆς εὐμορφίας τῆς περὶ τὰ ὀνόματα, ἄλλως τε καὶ τῶν τότε ἀνθρώπων οὐ γραπτοῖς ἀλλὰ γλυπτοῖς καὶ τορευτοῖς ἐοικότας ἐκφερόντων λόγους, λέγω δὲ Ἰσοκράτους καὶ Πλάτωνος . . . τί οὖν ἦν ἄτοπον, εἰ καὶ Δημοσθένει φροντὶς εὐφωνίας τε καὶ ἐμμελείας ἐγένετο καὶ τοῦ μηδὲν εἰκῇ καὶ ἀβασανίστως τιθέναι μήτε ὄνομα μήτε νόημα; — **220**. Philostratus Vit. soph. II, p. 3 *K.*: *Αἰσχίνης (δοκεῖ) καταλιπεῖν μόνους τοὺς συγγεγραμμένους τῶν λόγων, ἵνα τῶν Δημοσθένους φροντισμάτων μὴ πολλῷ λείποιτο.* — v. 107. 152.

φωνή: **221**. Aeschines II, 157: *ταῦτ' ὑποθεὶς ἐπεῖπεν ἐντεινάμενος ταύτην τὴν ὀξεῖαν καὶ ἀνόσιον φωνήν.* — **222**. Philodemus vol. rhet. I, p. 197 Sudh.: *οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τούτῳ (sc. Δημ.) ⟨δὴ κ⟩αίπερ ἐν τοῖς δεινο⟨τά⟩τοις ὄντι φωνὴν ὀξεῖαν Αἰσχίνης ὀνειδίζει πο⟨τ⟩ὲ δὲ κ⟨αὶ μ⟩ακράν.* — v. 182.

χάρις: **223**. Lucianus *ῥητ. διδασκ.* c. 17: *ὁ χαρίτων ἄμοιρος Δημοσθένης* . . . non Luciani sententia est, sed *τῶν νεωτέρων*, qui appellantur cf. Norden, Att. Kunstprosa, I, p. 355. — v. 30. *(ἐπίχαρις)* 104. 105. 113.

ὡραϊσμός: v. 152.

B. Testimonia scriptorum Romanorum.

acer: **225**. Martianus Capella V, 430: de uno tamen (sc. Dem.), quem Athenarum populus ac palliata agmina sequebantur, haec fama convenerat, quod acerrimus idem et procellis indignantis oceani fremituque violentior

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

(v. *βίαιος* 24), denique de illo versus huius modi ferebatur: *δεινὸς ἀνήρ· τάχα κεν καὶ ἀναίτιον αἰτιόῳτο* (Hom. Il. XI, 564).

actio: v. *ὑπόκρισις*. **226.** Cicero de orat. III, 56, 213: actioni primas dedisse Demosthenes dicitur, cum rogaretur, quid in dicendo esset primum, huic secundas, huic tertias. cf. Cicero orat. 17, 56; Brutus 38, 142; Valerius Max. VIII, 10 Quint. 11, 3, 6; Jul. Vict. p. 440 *H.*; Ausonius XVI, 2, 19; Aurelius Augustinus XXXIII, p. 442 Migne.

acutus, acumen: **227.** Cicero Brutus 9, 35: plane quidem perfectum et cui nihil admodum desit, Demosthenem facile dixeris, nihil acute inveniri potuit in eis causis, quas scripsit, nihil, ut ita dicam, subdole, nihil versute, quod ille non viderit. — **228.** Quint. 10, 1, 106: pugnat ille (sc. Dem.) acumine semper. — v. 230.

affectus: **229.** Quint. 12, 10, 26: ita nunc, si quis ad eas Demosthenis virtutes, quas ille summus orator habuit, tamen quae defuisse ei sive ipsius natura seu lege civitatis videntur, adiecerit, ut affectus concitatius moveat, audiam dicentem: non fecit hoc Demosthenes? et si quid exierit aptius (fortasse non possit, sed tamen si quid exierit) non erit Atticum? — v. 150 sqq.

argutiae: **230.** Cicero orat. 37, 110: Demosthenes nihil argutiis et acumine Hyperidi cedit.

callidus: v. 282.

compositio: **231.** Quint. 9, 4, 63 (= Rufinus Ant. p. 577, 4): namque eo fit, ut Demosthenis severa videatur compositio, *τοῖς θεοῖς εὔχομαι πᾶσι καὶ πάσαις* et illa (quae ab uno, quod sciam, Bruto minus probatur, ceteris placet) *κἂν μήπω βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ*. — v. 192. 291.

comprehensio: **232.** Cicero orat. 57, 226: numerosa comprehensio, quam perverse fugiens Hegesias, dum ille quoque imitari Lysiam vult, alterum paene Demosthenem, saltat incidens particulas. — v. 160.

concursio vocalium: **233.** Cicero orat. 44, 151: ... vocum concursio, quam magna ex parte ut vitiosam fugit Demosthenes ... — **234.** Quint. 9, 4, 36: at Demosthenes et Cicero modice respexerunt ad hanc partem (sc. ad vitandam concursionem vocalium).

conformatio sententiae: v. 199. 200. 201. 262. 263.

contentio vocis: **235.** Cicero de orat. I, 61, 260: est assecutus, ut una continuatione verborum (id quod eius scripta declarant) binae eius contentiones vocis et remissiones continerentur. — v. *ὑπόκρισις*, *φωνή*. 255. 256.

contortus: **236.** Cicero orat. 70, 234 (= Quint. 9, 4, 55 et Rufinus Ant. p. 582, *H.*): quasi vero Trallianus fuerit Demosthenes! cuius non tam vibrarent fulmina illa, nisi numeris contorta ferrentur.

copiosus: **237.** Cicero orat. 9, 29: ornate et graviter et copiose dicere aut Atticorum sit, aut ne sit Aeschines neve Demosthenes Atticus. — v. 50.

cultus: v. 291.

cura: **238.** Quint. 10, 1, 106: curae plus in illo (Dem.), in hoc (Cic.) naturae.

densus: **239.** Quint. 10, 1, 76: quorum (sc. decem oratorum) longe princeps Demosthenes ac paene lex orandi fuit; tanta vis in eo, tam densa omnia. — **240.** Quint. 10, 1, 105: densior ille (sc. Demosthenes Cicerone). — v. 116.

dicax: v. 244. 279. — cf. *λαλιά*.

dispositio: **241.** Quint. 7, 1, 2: sed meminerimus, ipsam dispositionem plerumque utilitate mutari nec eandem semper primam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quaestionem ex utraque parte tractandum, cuius rei, ut cetera exempla praeteream, Demosthenes quoque atque Aeschines possunt esse documento, in iudicio Ctesiphontis diversum secuti ordinem, cum accusator a iure, quo videbatur potentior, coeperit, patronus omnia paene ante ius posuerit, quibus iudicem quaestioni legum praepararet. — v. *τάξις*.

dormitare: **242.** Quint. 10, 1, 24 (Cicero fr. p. 48, 4 Baiter; cf. Plutarchus Cic. c. 24, 16; Quint. 12, 1, 22): et labuntur aliquando (sc. optimi auctores) et oneri cedunt et indulgent ingeniorum suorum voluptati nec semper intendunt animum, nonnunquam fatigantur, cum Ciceroni dormitare interim Demosthenes, Horatio vero etiam Homerus ipse videatur. — v. 16.

elatus: v. 251. — v. *ὑψηγορία*.

enthymema: **243.** Ausonius Epist. XVII (II Peip.): quis ita . . . ad enthymemata Demosthenis aut opulentiam Tullianam . . . accedat?

enucleatus: v. 251.

facetus: **244.** Cicero orat. 26, 90: Lysias satis et Hyperides, Demades praeter ceteros fertur, Demosthenes minus habetur (sc. facetus); quo quidem mihi nihil videtur urbanius, sed non tam dicax fuit quam facetus. — v. *εὐτραπελία, γελοῖος, σκῶμμα*.

facundia: **245.** Gellius 13, 1, 6: Demosthenis autem viri prudentia pari (ac Cicero) atque facundia praediti . . .

figura: v. 291. **246.** Aquila Romanus § 21 (p. 29 *H.*): sunt igitur figurae elocutionis aliae ad ornandum tantum et quasi ad pingendam orationem accommodatae, quibus . . . nec non etiam ipse Demosthenes (usus est), sed tanta moderatione, ut nusquam in taedium recurrant. — v. *σχῆμα*.

flexio vocis: v. 256.

fulmina: **247.** Hieronymus Apol. adv. libr. Ruf. 471: Demosthenes et Aeschines contra se invicem fulminant. — v. 236. — cf. *κεραυνός*.

gradatio: **248.** Aquila Romanus § 40 (p. 34 H.): *κλῖμαξ*: est autem figura perquam decora et a Demosthene commendata.

grandis: **249.** Cicero Brutus 31, 121: lectitavisse Platonem studiose, audivisse etiam Demosthenes dicitur: idque apparet ex genere et granditate verborum. dicit etiam in quadam epistula hoc ipse de sese. sed et huius oratio in philosophiam translata pugnacior, ut ita dicam, videtur . . . — v. 101. — **250.** Plin. Epist. 9, 26, 10: sed vide, quanto maior sit, qui reprehenditur (sc. Dem.) ipso reprehendente et maior ob haec quoque in aliis enim vis; in his granditas eius elucet. — v. 251.

gravis: **251.** Cicero Brutus 9, 35: nihil subtiliter dici, nihil presse, nihil enucleate, quo fieri possit aliquid limatius; nihil contra grande, nihil incitatum, nihil ornatum vel verborum gravitate vel sententiarum, quo quidquam esset elatius. — **252.** Cicero orat. 31, 111: multae (sc. Dem. orationes sunt) totae graves, ut quaedam Philippicae. — **253.** Cicero orat. 31, 111: iam illud medium quotiens vult, arripit et a gravissimo discedens eo potissimum delabitur. clamores tamen tum movet et tum in dicendo plurimum efficit, cum gravitatis locis utitur. — v. 237. 282. — cf. *αὐστηρός*.

impetus: v. 291. — cf. *βίαιος* (24), *σφοδρός*, tumultuosus (261), vehemens (270).

implere aures: **254.** Cicero orat. 29, 104: ut usque eo difficiles ac morosi simus, ut nobis non satisfaciat ipse Demosthenes; qui quamquam unus eminet inter omnes in omni genere dicendi, tamen non semper implet aures meas, ita sunt avidae et capaces et semper aliquid immensum infinitumque desiderant.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

incitatus: v. 251.

inclinatio vocis: **255.** Quint. 11, 3, 168: tales sunt inclinationes vocis, quas invicem Demosthenes atque Aeschines exprobrant, non ideo improbandae; cum enim uterque alteri obiciat, palam est utrumque fecisse. nam neque ille per Marathonis et Plataearum et Salaminis propugnatores recto sono iuravit...

inflexio vocis: **256.** Cicero orat. 18, 57: est autem etiam in dicendo quidam cantus obscurior, non hic e Phrygia et Caria rhetorum epilogus paene canticum, sed ille, quem significat Demosthenes et Aeschines, cum alter alteri obicit vocis (in)flexiones. — **257.** Iulius Victor p. 443, 13 *H.*: itaque hanc inflexionem vocis, quae paullo moderatior existeret, reprehendere et Aeschines et Demosthenes solent.

insurgere: v. 291.

intentio: **258.** Quint. 6, 2, 24: namque in hoc eloquentiae vis est, ut iudicium non in id tantum compellat, in quod ipsa rei natura ducetur, sed aut qui non est, aut maiorem, quam est, faciat adfectum. haec est illa, quae *δείνωσις* vocatur, rebus indignis, asperis, invidiosis addens vim oratio; qua virtute praeter alias plurimum Demosthenes valuit. — v. 290.

inventio: **259.** Quint. 10, 1, 106: quorum (Dem. et Cic.) ego virtutes plerasque arbitror similes, consilium, ordinem, dividendi praeparandi probandi rationem, omnia denique quae sunt inventionis. — v. 227. — cf. *εὕρεσις*.

levitas: **260.** Cicero orat. 31, 110: nihil levitate Aeschini et splendore verborum (cedit). — cf. *λεαίνω* (143).

limatus: **261.** Apollinaris Sidonius carm. XXIII, 136—144:

non isto potior fuisset, olim
qui Pandioniam movebat arte
orator caveam tumultuosus,
seu luscum raperetur in Philippum,
causam seu Ctesiphontis actitaret,
vir semper popularitate crescens
et iuste residens in arce fandi,
qui fabro genere procreatus
oris maluit expolire limam. —

v. 251. — cf. *βίαιος* (24) et violentus (225).

meditare: v. 256.

medius: v. 253. — cf. *μέσος*.

nervi: v. 290. — v. *εὐτονία, τόνος*.

ornamenta, ornatus: **262.** Cicero Brutus 37, 141: quo genere (sc. in sententiarum ornamentis et conformationibus) quia praestat omnibus Demosthenes, idcirco a doctis oratorum est princeps iudicatus; *σχήματα* enim, quae vocant Graeci, ea maxime ornant orationem. — **263.** Cicero orat. 39, 136 (= Quint. 9, 1, 40): quibus (sc. sententiarum ornamentis) quia frequentissime Demosthenes utitur, sunt, qui putent idcirco eius eloquentiam maxime esse laudabilem. et vero nullus fere ab eo locus sine quadam conformatione sententiae dicitur. — **264.** Aquila Romanus § 30, p. 31 *H.*: verum docet nos et Demosthenes et Cicero, eam optime orationem esse compositam, quae cum illa ornamenta parium et contrariorum et immutatorum verborum habeat, ex quibus et ipsis tamen saepe non ornatior quam vehementior fit oratio, si in tempore et cum modo assumantur, tum his, quae verae adfectionis speciem praeferunt, excitetur. — v. 237. 251.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

planus: **265.** Cicero de orat. I, 61, 260: perfecit meditando, ut nemo planius locutus esse putaretur. — v. *σαφήνεια, σαφές.*

politus: **266.** Cicero de orat. I, 13, 58: Hyperidem et Demosthenem, perfecto iam homines in dicendo et perpolitos. — **267.** Apollinaris Sid. carm. 2, 186—188:

Arpinas dat consul opem, sine fine secutus
fabro progenitum, spreto cui patre polita
eloquiis plus lingua fuit . . .

v. 261. — cf. limatus.

pondera verborum: **268.** Cicero orat. 8, 26: ac tamen in hoc (sc. Dem.) ipso diligenter examinante verborum omnium pondera, reprehendit Aeschines quaedam et exagitat illudensque dira, odiosa, intolerabilia esse dicit. quin etiam quaerit ab ipso, cum quidem eum beluam appellet, utrum illa verba an portenta sint: ut Aeschini ne Demosthenes quidem videatur Attice dicere.

pressus: v. 251.

pronuntiatio: v. *ὑπόκρισις*, actio.

putidus: **269.** Cicero orat. 8, 27: quonam igitur modo audiretur Mysus aut Phryx Athenis, cum etiam Demosthenes exagitetur ut putidus.

relatus: **270.** Aquila Romanus § 33, p. 32 *H.*: *ἐπαναφορά*, quod relatum vocant. hac figura vel frequentissime et Demosthenes et M. Tullius et omnes vehementes oratores utuntur.

remissio: v. 235.

risus: **271.** Quint. 6, 3, 2: nam plerique Demostheni facultatem defuisse huic rei credunt, Ciceroni modum (sc. risum movendi). nec videri potest noluisse Demosthenes, cuius pauca admodum dicta nec sane ceteris eius virtutibus respondentia palam ostendunt, non displicuisse illi iocos, sed non contigisse. — v. 30. 31.

splendor: v. 260. — cf. *λαμπρός* (116).

spondeus: **272.** Quint. 9, 4, 97 (= Rufinus Ant. p. 577 *H.*): spondius quoque, quo plurimum est Demosthenes usus, non eodem (neodem *vel* in eodem *codd.*) modo semper [per] se habet. — **273.** Diomedes, Ars gramm. I, p. 469 *K.* (= Rufinus Ant. p. 577 *H.*): igitur spondius e duabus syllabis longus aptus est [clausulae vel] clausulis, qualibus maxime Demosthenes utitur, *πᾶσι καὶ πάσαις καὶ πᾶσιν ὑμιν.* — **274.** Rufinus Comm. de num. v. 30—31 (VI, p. 566 *K.*):

sed magis erigitur spondeo clausula fortis,
hanc docet eloquium summi Demosthenis artem. —

v. *μέτρον.*

strictus: **275.** Quint. 12, 10, 52: quodsi mihi des consilium iudicum sapientium, perquam multa recidam ex orationibus non Ciceronis modo, sed etiam eius, qui est strictior multo, Demosthenis. — v. *εὐτονία, τόνος.*

sublimitas: v. 291. — cf. *ὕψος.*

subtilis: **276.** Cicero orat. 31, 110: Demosthenes . . . nihil Lysiae subtilitate cedit. — **277.** Cicero orat. 31, 111: multae sunt eius totae orationes subtiles, ut contra Leptinem. — v. 251. — cf. *ἰσχνός.*

summissus: **278.** Cicero De opt. gen. orat. 4, 10: ita fit, ut Demosthenes certe possit summisse dicere, elate Lysias fortasse non possit. — cf. *ταπεινός.*

temperatus: v. 282.

translatio: v. 291.

tumultuosus: v. 261.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urbanus: **279.** Quint. 6, 3, 21: ideo Demosthenem urbanum fuisse dicunt, dicacem negant. — v. 244 et cf. *ἀστεϊσμός*.

varius: **280.** Cicero orat. 37, 110: multae (sc. sunt Dem. orationes) variae ut contra Aeschinem falsae legationis, ut contra eundem pro causa Ctesiphontis.

vehemens: v. 270.

veritas: **281.** Cicero de orat. II, 23, 94: Demosthenes, Hyperides, Lycurgus, Aeschines, Dinarchus aliique complures, etsi inter se pares non fuerunt, tamen omnes sunt in eodem veritatis imitandae genere versati.

violentus: v. 225.

vis: **282.** Cicero orat. 7, 23: ego, qui . . . multum tribuerim Latinis . . . recordor longe omnibus unum anteferre Demosthenem, qui vim accommodarit ad eam, quam sentiam, eloquentiam, non ad eam, quam in aliquo ipse cognoverim. hoc nec gravior existit quisquam nec callidior nec temperatior. — **283.** Cicero orat. 38, 133: haec vis, quam quaerimus, quanta sit suspicemur, quoniam exemplum non habemus aut si exempla sequimur a Demosthene sumamus. — **284.** Cicero de orat. I, 61, 260: imiteturque (sc. orator) illum, cui sine dubio summa vis dicendi conceditur, Atheniensem Demosthenem, in quo tantum studium fuisse tantusque labor dicitur, ut primum impedimenta naturae diligentia industriaque superaret. — **285.** Cicero de orat. I, 20, 89: huic respondebat non se negare Demosthenem summam prudentiam summamque vim habuisse dicendi, sed sive ille hoc ingenio potuisset sive, id quod constaret, Platonis studiosus audiendi fuisset, non quid ille potuisset sed quid isti docerent, esse quaerendum. — Haec verba Charmadae philosophi Academici sunt, qui, ut Critolaus Peripateticus rhetoricam neque artem neque scientiam putabat (cf. Cicero de orat. I, 84; Fr. Olivier de Critol. Perip. p. 33). — **286.** Cicero de orat. III, 7, 23: . . . vim Demosthenes habuit. — **287.** Plin. Epist. I, 2, 2: temptavi enim imitari Demosthenem semper tuum, Calvum nuper meum, dumtaxat figuris orationis: nam vim tantorum virorum pauci, quos aequus amavit, adsequi possunt. — **288.** Valer. Max. III, 4: sed quid aut illius (sc. Euripidis) tragica aut huius (sc. Demosthenis) oratoria vi clarius? — **289.** Quint. 10, 1, 108: . . . vim Demosthenis. — **290.** Quint. 10, 1, 76: quorum (decem oratorum) longe princeps Demosthenes ac paene lex orandi fuit; tanta vis in eo, tam densa omnia, ita quibusdam nervis intenta sunt, tam nihil otiosum, is dicendi modus, ut nec quod desit in eo nec quod redundet invenias. — **291.** Quint. 12, 10, 23: quid denique Demosthenes? non cunctos illos tenues et circumspectos (sc. Lycurgum, Aristogeitona, Isaeum) vi, sublimitate, impetu, cultu, compositione superavit? non insurgit locis? non figuris gaudet? non translationibus nitet? non oratione ficta dat tacentibus vocem? — v. 250. — cf. *δεινότης*.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf